

tuntohuoneeseen tänä päivänä heti sen jälkeen, kun tämä täysi-istunto keskeytetään, valitsemaan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa.

Elintarveasiainvaliokunnan jäsenet.

Puhemies: Luetaan tulos elintarveasiainvaliokunnan jäsenten vaalista.

Sihteeri lukee:

Suomen Eduskunnalle. Eduskunnan valitsijamiehet ilmoittavat täten kunnioittaen, että tänään pidetyssä valitsijamiesten kokouksessa on Eduskunnan päättämään elintarveasiainvaliokuntaan valittu jäseniksi: 1) Tokoi, 2) Harjula, 3) Hanna Kohonen, 4) Vatanen, 5) A. Mäkelin, 6) Hakkinen, 7) Usenius, 8) Ahmala, 9) Runtti, 10) E. Saari, 11) A. H. Virkkunen, 12) Kallio, 13) Salovaara, 14) H. E. Linna, 15) H. I. Linna, 16) von Rettig, 17) Hästbacka sekä varajäseniksi: kahdeksan ensinmainitun tilalle: Tirkkonen, Aromaa ja Anni Huotari, yhdeksännen, kymmenennen ja yhdennentoista tilalle Sjöstedt-Jussila ja Rantasalo, kahdennentoista ja kolmannentoista tilalle Takkula, neljännen toista ja viidennentoista tilalle Vekara ja kundenentoista ja seitsemännentoista tilalle Tåg. Hel-singissä, marraskuun 23 päivänä 1917.

Suomen Eduskunnan valitsijamiesten puolesta:

J. Oskari Peurakoski.

Anton Huotari.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Runtti: Elintarveasiainvaliokunnan vanhimpana jäsenenä saan kutsua arvoisia valiokunnan jäseniä tämän istunnon päätyttyä jäämään tähän eduskuntataloon valitsemaan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa.

Puhemies: Istunto keskeytetään nyt tunnin ajaksi puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vaalia varten suureen valiokuntaan ja elintarveasiainvaliokuntaan.

Istunto keskeytetään kello 10,55 a. p.

Täysi-istuntoa jatketaan

kello 12 p.

Valiokuntain puheenjohtajia ja varapuheenjohtajia.

Puhemies: Eduskunnalle on ilmoitettava, että on valittu suuren valiokunnan puheenjohtajaksi ed. K. A. Manner ja varapuheenjohtajaksi ed. Erkko, elintarveasiainvaliokunnan puheenjohtajaksi ed. Tokoi ja varapuheenjohtajaksi ed. Kallio.

Päiväjärjestyksessä oleva asia:

Hallituskysymys.

Täysi-istunnossa torstaina kuluva marraskuun 15 päivänä teki senaattori Setälä senaatin puolesta eduskunnalle ilmoituksen, että senaatti katsoo sille käyvän mahdolliseksi pitemmältä jatkaa tehtävänsä ja pyysi eduskuntaa ryhtymään toimenpiteisiin uuden hallituksen aikaansaamiseksi. Seuraavana päivänä pidetyssä täysi-istunnossa esiteltiin eduskunnalle viisi kirjelmää, joissa senaattorit Setälä, Holsti ja Kallio pyysivät eroa senaattorinviroistaan ja niihin kuuluvista tehtävistään, ja senaattorit Tulenheimo ja Ehrnrooth ilmoittivat luopuneensa senaattorinviroistaan ja muista toimistaan senaatissa. Kuten tiedetään, on myöskin senaattori Serlachius luopunut senaattorinviran toimittamisesta. Ehdotuksen, jonka puhemies tämän johdosta teki ja joka tarkoitti erityisen hallitusasiainvaliokunnan asettamista tekemään niitä ehdotuksia, joihin mainittu ilmoitus voi antaa aihetta, eduskunta hylkäsi. Sen jälkeen ovat ed. Mäki y. m. antaneet puhemiehelle kirjelmän, joka painettuna on edustajille jaettu ja joka luetaan julki. Vielä on eduskunnan puhemiehelle jätetty ed. Antilan y. m. allekirjoittama kirjelmä, joka myöskin siihen liitettyine asiakirjoinen luetaan.

Sihteeri lukee:

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Pyydämme Teitä sallimaan tilaisuuden Eduskunnalle esittää seuraavaa:

Kun Eduskunta on päättänyt itse käyttää Suomen korkeinta valtiotaloutta, mutta jättänyt valitsematta jäseniä Senaatin talousosastoon, jonka jäsenet ovat ilmoittaneet eroavansa, saamme täten ehdottaa.

että Eduskunta päättäisi nimittää Senaatin talousosaston jäseniksi ja eri toimituskuntien päälliköiksi seuraavat henkilöt:

Senaatin talousosaston puheenjohtajaksi ja maataloustoimituskunnan päälliköksi senaattori Antti Oskari Tokoi;

oikeustoimituskunnan päälliköksi hovioikeudenauskultantti Juho Oskari Arjanne;

sisäasiaintoimituskunnan v. t. päälliköksi sanomalehdentoimittaja Yrjö Esaias Mäkelin ja apulaispäälliköksi poliisimestari Johan Henrik Välisalmi;

valtiovaraintoimituskunnan päälliköksi filosofiantohtori, yliopiston dosentti Edvard Gylling;

kirkollis- ja opetustoimituskunnan päälliköksi sanomalehdentoimittaja Väinö Jokinen;

kulkulaitosten ja yleisten töiden toimituskunnan päälliköksi filosofianmaisteri Sulo Vuolijoki ja apulaispäälliköksi veturinkuljettaja Konstantin Lindkvist;

kauppa- ja teollisuustoimituskunnan päälliköksi sanomalehdentoimittaja Yrjö Elias Sirola;

sosiaalitoimituskunnan päälliköksi Ammattijärjestön puheenjohtaja Juho Heikki Lumivuoko; ja

salkuttomaksi jäseneksi pienviljelijä Johan Edvard Salin;

että Eduskunta päättäisi Senaatin talousosaston lähimmäksi toimintaohjelmaksi hyväksyä seuraavaa:

1) Senaatin talousosaston on viipymättä ryhdyttävä huolehtimaan siitä, että voimassaolevaa elintarvelakia ehdottomasti noudatetaan työväen taholta esitettyjen vaatimusten mukaan ja että elintarvekysymys tulee järjestetyksi siten, että vähävarainen kansanainas ei joudu poikkeuksellisesti karsimaan elintarpeiden vähyydestä;

2) Senaatin talousosaston tulee ryhtyä toimenpiteisiin Suomen valtiollisen riippumattomuuden turvaamiseksi siten, että heinäkuun 18 päivänä tänä vuonna Eduskunnan hyväksymä laki Suomen korkeimman valtiovallan käyttämisestä saatetaan voimaan ja täydennetään Suomen ulkopoliittikkaa ja sotilasasioita koskevilla lain säännöksillä;

3) työttömyyden torjumiseksi Senaatin talousosaston on ryhdyttävä tarmokkaisiin toimiin;

4) Senaatin talousosaston on tehokkaan vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutuksen aikaansaamiseksi viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin huomattavan rahamäärän asettamiseksi vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutuksen pohjavaroiksi;

5) Senaatin talousosaston on valmistettava Eduskunnalle ehdotus sotavoittojen sekä sota-aikana kertyneiden muitten suurten tulojen tehokkaan verotuksen aikaansaamiseksi;

6) Senaatin talousosaston tehtävänä on ryhtyä pikaisesti toimenpiteisiin oikeudenmukaisen torpparivapautuksen aikaansaamiseksi;

7) Senaatin talousosaston on viipymättä valmistettava ehdotus voimassaolevan Valtiopäiväjärjestyksen muuttamiseksi niin, että äänioikeusikäraja alennetaan 24 vuodesta 21 vuodeksi ja että räikeimmät äänioikeuden rajoitukset poistetaan;

8) on ryhdyttävä viipymättä toimenpiteisiin virkamieskoneiston kansanvaltaistuttamiseksi;

9) Senaatin talousosaston tehtävänä on laatia Eduskunnalle ehdotus niin hyvin yleisen armahduksen myöntämisestä niille henkilöille, jotka suurlakkoliikettä edistäessään järjestöpäätösten toimeenpanijoina ovat joutuneet rikkomaan lakia, kuin myös suurlakkoon osaaottaneiden vainon ja boikottauksen kiellosta; sekä

että Senaatin talousosasto valtuutetaan käyttämään sitä toimivaltaa, mikä on määrätty 13 päivänä syyskuuta 1892 annetussa asetuksessa sisältävä ohjesäännön Suomen Senaatille sekä sitä muuttavissa asetuksissa heinäkuun 23 päivältä 1896 ja marraskuun 8 päivältä 1917.

Helsingissä, 20 päivänä marraskuuta 1917.

Jaakko Mäki.
P. Huttunen.
Seth Heikkilä.
E. Aromaa.
E. Eloranta.
Anton Huotari.

H. Hurmevaara.
E. Huttunen.
J. A. Lankila.
Oskari Orasmaa.
Juho Rikkonen.
A. Laakkonen.

Suomen Eduskunnalle.

Allekirjoittaneet pyytävät Suomen Eduskuntaa ryhtymään sellaisiin toimiin, että maan hallituk-

seen asetettaisiin ne henkilöt, joiden nimet mainitaan mukana seuraavassa luettelossa.

Helsingissä 24 p. marraskuuta 1917.

J. E. Antila. P. J. Hälvä.
K. A. Lohi. Erkki Pullinen.
G. G. Rosenqvist.

Hallituksen jäsenet:

Puheenjohtaja Prokuraattori P. E. Svinhufvud.

Oikeustoimituskunnan päällikkö Lakit. tohtori Onni Talas.

Sisäasiaintoimituskunnan päällikkö Oikeusporimestari Arthur Castrén;

apulaispäällikkö Lakit. tohtori Alexander Frey.

Valtiovaraintoimituskunnan päällikkö Pankinjohtaja Juhani Arajärvi.

Kirkollis- ja opetustoimituskunnan päällikkö Professori E. N. Setälä.

Maataloustoimituskunnan päällikkö Maanviljelijä Kyösti Kallio;

apulaispäällikkö Agronomi E. Y. Pehkonen.

Kululaitosten ja yleisten töiden toimituskunnan päällikkö Yli-intendentti, Professori Jalmar Castrén.

Kauppa- ja teollisuustoimituskunnan päällikkö Lakit. tohtori Heikki Renvall.

Sosiaalitoimituskunnan päällikkö Filosofian lisensiaatti O. W. Louhivuori.

Eduskunnan porvarillisten ryhmän puolesta on käännytty allekirjoittaneen puoleen pyynnöllä, että ottaisiin Senaatin Talousosaston eli Hallituksen muodostamisen tehtäväkseni. Suuresti epäillen olen toimeen ryhtynyt. Maamme asema on kauvan aikaa ollut tukala ja vaaranalainen. Viimeiset kauhunpäivät ovat lisäksi syösseet meidät anarkian partaalle. Hallituksen muodostaminen tällaisissa oloissa näyttää miltei toivottomalta. Olen kuitenkin katsonut velvollisuudekseni ryhtyä asiaan ja liitän tähän listan, johon on merkitty niitten henkilöitten nimet, jotka ovat suostuneet rupeamaan Hallituksen jäseniksi.

Päätöksensä kautta marraskuun 15 päiväältä on Suomen Eduskunta päättänyt toistaiseksi itse käyttää Suomen Suuriruhtinaalle kuulunutta valtaa. Käsitkseni mukaan ei Eduskunta kuitenkaan tällä päätöksellään ole tarkoittanut ryhtyä itse välittömästi hallitusvaltaa käyttämään, mikä jo käytännöllisistä syistäkin olisi mahdotonta. Edellytän sen vuoksi, että Eduskunta jättää Senaatin käytettäväksi ne oikeudet, jotka ovat välttämättömät,

jotta Senaatin Talousosasto voisi täyttää maan hallituksen tehtävät. Niinpä muun muassa pidän selvänä, että Senaatin Talousosaston tulee Eduskunnalle valmistaa ja antaa esityksiä tarpeellisiksi havaittujen uusien lakien aikaansaamiseksi. Samoin edellytän, että Senaatin Oikeusosaston jäsenet, Senaatin prokuraattori sekä ne muut korkeimmat virkamiehet, joitten nimittäminen on kuulunut Keisarille ja Suuriruhtinaalle, tästä lähin ovat Senaatin Talousosaston nimitettävät.

Se ohjelma, jota uuden hallituksen olisi koettava toteuttaa ja josta olen listalla mainittujen henkilöiden kanssa neuvotellut ja sopinut, on seuraava.

Tärkein tehtävä, joka odottaa ensimmäistä Suomen Eduskunnan asettamaa senaattia, on Suomen valtiollisen itsenäisyyden turvaaminen. Venäjän hallitus on menettänyt oikeuden pitää Suomea liitettyä Venäjän valtakuntaan. Sillä Venäjän keisarihallitus on loukannut Venäjän hallitsijain takaamaa Suomen oikeutta ja pyrkinyt tuhoamaan Suomen oikeusjärjestystä; vallankumouksen jälkeinen hallitus Venäjällä on taas osoittautunut kykenemättömäksi ylläpitämään sellaista pysyvää valtiovaltaa, joka on kaiken yhteiskuntaelämän ehtona.

Suomen kansa on sentähden sekä oikeutettu että velvollinen ottamaan kohtalonsa omiin käsiinsä. Sen täytyy toivoa, että Venäjän kansa, jonka nimessä useampia kertoja on tunnustettu pienten kansain oikeus itsenäiseen valtiolliseen elämään, ei tule vaikeuttamaan Suomen kansan pyrkimystä omien olojensa järjestämiseen täyden itsemääräämisoikeuden pohjalla.

Suomen muuttunut valtiollinen asema edellyttää suuria ja perinpohjaisia muutoksia maamme julkisen oikeuden alalla. 1772 vuoden Hallitusmuoto ja 1789 vuoden Yhdistys- ja Vakuuskirja ei ole myöntänyt Eduskunnalle lähimainkaan kaikkia niitä oikeuksia, jotka kansanvaltaisten periaatteitten mukaan kansaneduskunnalle kuuluvat. Hallituksen tärkeimpänä tehtävänä sisäpoliittisella alalla on sentähden valmistaa ja Eduskunnalle antaa ehdotus uudeksi kansanvaltaisuu-den perusteille rakentuvaksi hallitusmuodoksi maallemme. Siltä varalta, että hallitusmuodon säätäminen vieläkin viivästyisi, lienee välttämätöntä Eduskunnalle esittää erinäisiä hallitusmuodon alaan kuuluvia lakiehdotuksia, joiden ratkaisu on erittäin kiireellinen.

Edellytyksenä kaikelle valtiolliselle ja yhteiskunnalliselle toiminnalle nykyisenä hetkenä on.

että yleistä oikeuskäsitystä selvennetään ja järjestysvaltaa lujitetaan, niin että säännöllinen elämä pääsee jatkumaan. Samalla on sisäisellä uudistustyöllä pyrittävä luomaan elämälle sellainen pohja, että jokainen kansalainen käsittää ei ainoastaan velvollisuutensa vaan myös etunsa vaativan tämän pohjan turvaamista ja säilyttämistä.

Kaikista kipein nykyajan kysymyksistä on uhkaava ja jo osittain vallitseva elintarvepula. Hallituksen on työskenneltävä mitä tarmokkaimmin elintarpeiden hankkimiseksi ja kulutuksen järjestämiseksi. Elintarvelain tarkkaa noudattamista on ankarasti vaadittava sekä ensi tilassa otettava harkittavaksi, mitä lisäyksiä tähän lakiin voidaan tarvita. Kun kotimainen elintarvetuotanto ei voi nykyään kulutusta tyydyttää, tulee Hallituksen kohdistaa kaikki voimansa elintarpeiden hankkimiseksi maan rajojen ulkopuolelta.

Nykyinen sota on sekä elintarpeiden että muilla aloilla osoittanut, kuinka tärkeä jokaiselle maalle on, että se kykenee itse tuottamaan välttämättömmät tarpeensa. Tähän suuntaan on maassamme elinkeinoelämää kehitettävä ja nyt jo, kun valmistaudutaan siirtymään sodanaikaisesta taloudesta rauhanaikaiseen elinkeinoelämään, tämä päämäärä selvästi silmien eteen asetettava.

Niinpä on työskenneltävä maanviljelyksen ja sen sivuelinkeinojen sekä yleensä maataloustuotannon kohottamiseksi ja itsenäisen viljelyksen lisäämiseksi siinä toivossa, että Eduskunta näihin tarkoituksiin myöntää varoja. Sekä näiden päämäärien toteuttamiseksi että myös kipeiden sosiaalisten epäkohtien korjaamiseksi on mitä kiireimmiten ryhdyttävä toimiin valtion mailla ja yksityisten tiloilla olevien torppien itsenäistytämiseksi samoin kuin maan hankkimiseksi tilattomalle väestölle.

Samaa suuntaa silmällä pitäen on ryhdyttävä toimenpiteisiin maan teollisuuden kehittämiseksi ja sitä varten tarpeellisten raaka-aineiden hankkimiseksi entistä suuremmissa määrässä myös omasta maasta. Maan kaupan elvyttämistä on silmällä pidettävä sekä jo sodan aikana elintarvepulan ja työttömyyden lieventämiseksi että erittäin rauhan palattua. Erikoisesti on tullilojen järjestäminen maamme kansantalouden etujen mukaisesti laajakantoinen tehtävä ja yksityiskohdasta valmistelua vaativa, jotta kansamme voisi rauhan tultua saada kauppavälinsä järjestetyiksi maallemme niin edullisiksi kuin suinkin.

Yksinään jo työttömyyden torjumiseksi on viipymättä toimeenpantava sekä kulkulaitoksia että erittäinkin maanviljelystä edistäviä ynnä muita yleisiä töitä. Kulkulaitoksia on kehitettävä ja varsinkin on maanteiden rakennus- ja kunnossa-

pito saatettava ajanmukaisemmalle kannalle ja siitä johtuvat rasitukset suurempiakin valtion varoja kysyvien toimenpiteiden ja järjestelyjen kautta tasattava kaikkien kansalaisten kesken. Kyytitoimi on otettava valtion kustannettavaksi.

Sosiaalivakuutuksen kehittäminen vaatii Hallituksen erikoista huolenpitoa. Köyhäinhuoltolainsäädäntö on jo kauvan kaivannut uudistamista. Viime toukokuun 29 päivänä annetut asetukset alkoholipitoisten aineiden valmistamisesta, maahantuonnista, myynnistä, kuljetuksesta ja varastossapidosta edellyttävät nykyisissä oloissa erinäisiä kiireellisiä väliaikaisia toimenpiteitä.

Kirkollis- ja opetusasiain alalla on kiireellisimpiä asioita uskonnonvapauslain säätäminen. Myöskin oppivelvollisuuslain säätäminen on katsottava kiireelliseksi, jos mieli kansamme vaatia itselleen sijaa sivistyskansojen joukossa; mikäli maan rahaasiain tila ei salli oppivelvollisuuden välitöntä toteuttamista koko sen laajuudessa, olisi toteuttamisaikaa tarpeen mukaan pidennettävä, mutta itse lain säätämistä ei olisi viivyteltävä. Niitä toimenpiteitä, joihin on ryhdytty ehdotuksen valmistamista varten maan koko opetuslaitoksen uudesti järjestämiseksi, olisi tarmokkaasti jatkettava. Niinkään olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin sekä jatkettava osittain jo vireillä olevia toimenpiteitä maan yliopisto- ja koululainsäädännön uudistamiseksi.

Kaikkien näiden toimien menestyminen edellyttää kuitenkin, että Hallitus saa käytettäväkseen riittävät rahavarat. Yleinen tilanne asettaa jo tyhjäksi käyneelle valtion rahastolle sellaisia vaatimuksia, että kaikki mahdolliset tulolähteet ovat käytettävät, etenkin on valtion tulojen lisäämiseksi välttämätöntä suurten tulojen ja sodanaikaisen voittojen tuntuva verottaminen. Myöskin huomattavan suuret valtiolainat etenkin elintarvepulan lieventämistä, maakysymysten ratkaisua, uusia rautateitä ja muita yleisiä töitä varten ovat välttämättömät. Sekä valtion että kunnallisen verotuksen alalla on perinpohjaiseen uudistustyöhön nopeasti ryhdyttävä.

Yliä tärkeämpi kuin raha on kaikkien näiden edistystehtävien suorittamiseksi kuitenkin järjestyksen ja rauhan palaaminen maahamme. Tämän aikaansaamiseksi tarvitaan sekä Eduskunnan että Hallituksen yhteisiä ponnistuksia luottavaisessa yhteistyössä. Helsingissä, 23 p:nä marraskuuta 1917.

P. E. Svinhufvud.

Keskustelu:

Ed. A. n t i l a: Eduskunnalle jätetyn kirjelmän allekirjoittaja prokuraattori Svinhufvud on pyy-